

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „A Bizottság közleménye: A biomasszával kapcsolatos cselekvési terv”COM(2005) 628 *final*

(2006/C 195/19)

2006. január 23-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke, valamint az Európai Bizottság és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság közötti együttműködésről szóló, 2005. november 7-i jegyzőkönyv alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban: „A Bizottság közleménye: A biomasszával kapcsolatos cselekvési terv”

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció véleményét 2006. május 2-án elfogadta. (Előadó: Bernd VOSS.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2006. május 17–18-án tartott 427. plenáris ülésén (a 2006. május 17-i ülésnapon) 85 szavazattal, ellenszavazat nélkül, 5 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság üdvözlöi az Európai Bizottság által előterjesztett „Biomasszával kapcsolatos cselekvési tervet” mint jelentős hozzájárulást Európa fenntartható fejlődéséhez.

1.2 A biomassza jelenlegi termelésével és lehetőségeivel foglalkozó elemzés első alkalommal ad áttekintést a biomassza különböző energiaágazatokban történő alkalmazásának lehetőségéről és fennálló akadályairól.

1.3 A biomassza megújuló energián (ME) belüli részesedésének növelése lényeges feltétele az Európai Unió által kitűzött cél elérésének, amely szerint 2010-ig a megújuló energia arányának el kell érnie a teljes energiafelhasználás 12 %-át. Ezért helyes és szükséges a biomassza-felhasználás erőteljesebb támogatásának terve.

1.4 Az EGSZB kifejezetten támogatja azt a törekvést, amely a megújuló energiaforrásoknak a hőtermelés területén történő felhasználására vonatkozó jogalkotási hiányosságok megszüntetésére irányul. Európai szinten eddig csak a megújuló energiaforrásokból előállított villamos áram, valamint a bioüzemanyagok támogatásával kapcsolatban léteztek irányelvek. Tekintettel arra, hogy a teljes energiafelhasználás 50 %-a hőtermeléshez kötődik, és hogy a biomassza hőtermelési potenciálja igen magas, az Európai Bizottságtól még az idén várható az idevágó javaslat.

1.5 Jó lenne azonban, ha a javaslat nem korlátozódná a biomasszára, hanem egyéb ME-technológiákat is figyelembe venne a hőtermelés és hűtés terén. Az Unió 2020-ra vonatkozó konkrét és kötelező érvényű célkitűzése beruházási biztonságot teremtene. Meg kell határozni azt a kötelező érvényű uniós célt, hogy 2020-ra az energia-végfelhasználásban a megújuló energia aránya legalább 25 % kell, hogy legyen.

1.6 Az EGSZB kritikusan szemmel követi nyomon az Európai Bizottság által beharangozott jelentést a bioüzemanyag felhasználásáról, és erőteljesebb cselekvésre szólít fel ezen a területen.

A bioüzemanyag alkalmazása elvben lényeges mértékben hozzájárulhat Európa fosszilis energiaforrás-függőségének csökkentéséhez. Ugyanakkor éppen e kérdés vonatkozásában derül ki, hogy az ambiciózus helyettesítési stratégia nem csökkenti az eredményesebb közlekedési rendszereknek és az energiahatékonyság számottevő javulásának alapvető jelentőségét.

1.7 Ezért az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot, hogy még az idén vázoljon fel hosszú távú jövőképet a befektetők számára, és javasoljon új, 2020-ig kötelezően elérendő célokat a bioüzemanyag részarányára vonatkozóan.

1.8 Lényegesen növelni kell a 7. kutatási keretprogramban eddig előirányzott eszközöket. Mindenekelőtt tovább kell fejleszteni a lignocellulóz alapú biomassza, valamint a melléktermékek hasznosítását is.

1.9 A különösen hatékonynak tekinthető kapcsolt energia-termelés támogatására vonatkozó már létező irányelvet⁽¹⁾ ki kell bővíteni, hogy a kapcsolt energiatermelésben – a keretfeltételek nyújtotta lehetőségek függvényében – elsőbbséget élvezzen a biomassza felhasználása.

1.10 A biomassza nagyobb arányú alkalmazására vonatkozó politikákat az Európai Unióban horizontális megközelítéssel kell kialakítani. Összehangolt mezőgazdasági, strukturális, regionális és energiapolitikával a gazdálkodóknak az energiatermelésbe történő nagyobb mértékű bevonása előremutató lehet Európa versenyképessége, környezetvédelme és energiaellátása szempontjából.

1.11 Üdvözlendő, hogy az Európai Bizottság jelzi a világos és megbízható kereskedelmi megállapodások szükségességét. Mindazonáltal a WTO-szerződések keretében is meg kell teremteni a biomassza-termékek minősített piacra jutásának eszközeit. Az alakulóban levő európai termelésnek csak így lehetnek fejlődési esélyei.

1.12 Egy ilyen jellegű európai cselekvési tervben a biomassza alapanyagként történő felhasználására is ki kell térni.

⁽¹⁾ 2004/8/EK irányelv a hasznos hőigényen alapuló kapcsolt energia-termelés támogatásáról, HL L 52., 2004.2.21.

1.13 Kérjük az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy úgy módosítsák a tagállamok forgalmi adóra vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról szóló hatodik irányelvet^(*), hogy a tagállamok a megújuló energiaforrásokból előállított hővel összefüggő árukra és szolgáltatásokra csökkentett hozzáadott-érték-adót alkalmazzanak.

1.14 Az EGSZB kéri a tagállamokat és az Európai Bizottságot, hogy az uniós strukturális alapok eszközeiből biztosítsanak egy minimális ráfordítást a biomassza hasznosításának és más regeneratív energiaforrásoknak a területén eszközölt beruházásokra. Továbbá síkra száll amellett, hogy az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alap (EMVA) keretében is legyen megállapított minimális arány. Fontos, hogy a szóban forgó beruházási területen növekedjen az eszközök aránya, és a tervezési időszak végén (azaz 2013-ban) a tagállamokban átlagosan a strukturális alapok eszközeinek 10 %-át tegye ki.

1.15 Az EGSZB a közvetlen kifizetéseknek a legutóbbi agrárreform során kieszközölt szétválasztásában is a fokozott energianövény-termesztés fontos feltételét látja. Rövid távon a KAP keretében lát lehetőséget a cselekvésre, méghozzá az energianövények támogatásának kiigazításával. Különösen fontos, hogy ez az új tagállamokban is lehetőségessé váljon.

1.16 A célok elérésének folyamatos felülvizsgálata mellett az EGSZB azt is szükségesnek tartja, hogy a tagállamokban a biomasszával kapcsolatban kötelező érvényű cselekvési terveket dolgozzanak ki. Így felismerhetők és mobilizálhatók a különböző regionális lehetőségek.

1.17 Az EGSZB javaslatokat dolgoz ki az adminisztratív akadályok megszüntetésére és a regeneratív energiahordozók figyelembevételére, például a regionális tervezés során.

1.18 Az EGSZB elvárja, hogy már a biomasszával kapcsolatos cselekvési terv tartalmazza a termékek származásának biztonságos tanúsítására vonatkozó követelményeket. Itt nevezi meg a fenntarthatósági kritériumokat az Európán belüli származási helyre és a táplálékellátás szuverenitására vonatkozóan, valamint a minősített piacra jutás társadalmi és ökológiai normáit.

1.19 Az EGSZB üdvözlöli, hogy az Európai Bizottság szerint a bioenergiák esetében ugyanazok a kibocsátási normák érvényesek, mint a fosszilis tüzelőanyagok esetében.

1.20 Az EGSZB látja az egységes európai energiapolitikához vezető fejlődést. A megújuló energiahordozók piaci bevezetését szolgáló rendszerek bizonyos fokú, ésszerű versenye ellenére Európa-szerte alkalmazni kellene azokat a rendszereket is, amelyek a költségek és az új eljárások kiépítésének mértéke tekintetében különösen hatékonyak bizonyultak. Ilyen rendszerek például a dinamikus állandó-ár-modellek, amelyeket a megújuló energiákról szóló törvényekben már számos tagállam alkalmaz.

(*) A Tanács 1977. május 17-i 77/388/EKG irányelve a tagállamok forgalmi adóra vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról (közös hozzáadottértékadó-rendszer: egységes adóalap-megállapítás).

1.21 Az EGSZB szemében a piaci bevezetést segítő intézkedések célja nem lehet a tartós anyagi támogatás, hanem csakis a versenyképesség és az alkalmazás gazdaságosságának megteremtése a külső költségek egyidejű figyelembevételével.

2. Indokolás

2.1 Az ellátás biztonsága, Európa növekvő függősége az olaj- és földgázimporttól, a növekvő olajárak és az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésére vonatkozó kötelezettségek mind olyan szempontok, amelyek alapján a megújuló energiaforrások fejlesztése továbbra is előkelő helyet foglal el az EU és a tagállamok energiapolitikai napirendjén.

2.2 A megújuló energiaforrásokból előállított villamos áram támogatására, valamint a bioüzemanyagok hasznosítására vonatkozó irányelvek célkitűzései továbbmutató intézkedések nélkül nem érhetők el, és az Unió sem fogja elérni a megújuló energiahordozók arányának 12 %-ra történő megduplázásával kapcsolatos célját, ha a szokásos forgatókönyvet alkalmazza. Főként azért, mert a cél eléréséhez jórészt a biomassza-ágazatnak kellene hozzájárulnia, az ágazat piaci fejlődése azonban elmarad a várakozásoktól.

2.3 A megújuló energia aránya összességében még mindig alacsony szintű; ha nem kerül sor megfelelő intézkedésekre, az EU energiamixtúrájában a megújuló energiaforrások aránya 2010-ben a megcélzott 12 % helyett csak 9–10 % lesz. Az Európai Bizottság ezért előterjesztett egy biomasszával kapcsolatos cselekvési tervet, amely legalább ezen a fontos és eddig elhanyagolt területen további kezdeményezéseket harangoz be.

2.4 Az energia hasznosítása terén eszközölt beruházások mindig hosszú távúak. Egy új építésű erőmű futamideje több mint 30 év. A kőolaj és a gáz árának alakulása körüli bizonytalansággal szemben a nyersanyagok árának előre jelezhetősége a biomassza-ágazatban – csakúgy mint az éghajlatváltozásra gyakorolt hatás – lényeges gazdasági érv e technológiák ösztönzése mellett. A cél nem a rendszerek tartós anyagi támogatása, hanem a versenyképesség fejlesztése a külső költségek figyelembevételével.

2.5 A hagyományos üzemanyagok területén várható áremelkedéssel ellentétben a megújuló energiára épülő technológiák ára a műszaki haladás és a tömegtermelés eredményeként csökkenő beruházási költségek miatt egyre előnyösebb lesz.

2.6 A megújuló energiaforrások és a hagyományos vagy nukleáris energiahasznosítás költségeinek összehasonlítása többnyire nem elegendő. Gyakran az egykor állami monopóliumokban létrehozott, leírt erőműveket és ezek költségeit hasonlítják össze a megújuló technológiákkal teremtett új kapacitásokkal. Ezenkívül a hagyományos/nukleáris technológiák külső költségei – például a környezeti károk vagy az erőművek állami biztosítása – nem csapódnak le az árakban.

2.7 A cselekvési terv több mint 20 intézkedést irányoz elő, amelyeket nagyrészt 2006-tól kell végrehajtani. A bioüzemanyag közlekedésben történő alkalmazása vonatkozásában a kötelezettségek bevezetésének előkészítésre is szükség van. Ennek megfelelően az ásványi olajjal foglalkozó vállalatoknak a kereskedelmi forgalomban levő hagyományos üzemanyagokhoz bizonyos százalékos arányban bioüzemanyagokat is hozzá kell tenniük.

2.8 Az Európai Bizottság bejelentette, hogy 2006-ra elkészül a bioüzemanyagokra vonatkozó irányelv lehetséges átdolgozásáról szóló jelentés, amely az irányelv végrehajtását vizsgálja a tagállamokban. Jelenleg a piaci hányad az EU-ban 0,8 %-ot tesz ki; így nem valószínű, hogy 2010-ig elérhető az EU-ra 2003-ban megállapított 5,75 %-os célérték.

2.9 A terv előírja az üzemanyag-normák tökéletesítése lehetőségeinek vizsgálatát, méghozzá a biomasszából nyert energiának a közlekedésben, valamint a villamosenergia- és hőtermelésben történő hasznosításának támogatása érdekében. Támogatást kapnak továbbá a kutatási beruházások, különösen a fából vagy hulladékból előállított folyékony üzemanyag vonatkozásában, valamint a gazdálkodóknak és erdőtulajdonosoknak szóló tájékoztató kampányok az energianövényekről. Ezenkívül az Európai Bizottság jogi aktust kíván kidolgozni a megújuló energiaforrások fűtési célokra történő hasznosításának támogatásáról.

2.10 Az Európai Bizottság becslése alapján a biomassza alkalmazása a cselekvési tervben előirányzott intézkedések révén a mezőgazdaság intenzívebb tétele vagy a belföldi élelmiszertermelésre gyakorolt különösebb hatás nélkül 2010-ig körülbelül 150 Mtoe-ra (*Million Tons of Oil Equivalent*) növekedhet (a 2003-as 69 Mtoe-val szemben). Az Európai Bizottság előrejelzése szerint az üvegházhatású gázok kibocsátása ezáltal 209 millió tonna CO₂-ekvivalenssel fog csökkenni. Emellett 250 000–300 000 munkahely jön létre – főként a vidéki területeken –, az energiaimporttól való függés pedig 48 %-ról 42 %-ra csökken.

2.11 A fosszilis tüzelőanyagok esetében a nyersolaj 54\$-os hordónkénti árával számolva az Európai Bizottság évente 9 milliárd euró közvetlenül mérhető költséggel kalkulál: ebből 6 milliárd euró jut a bioüzemanyagokra és 3 milliárd euró a biomassza alapú áram-előállításra. Ez a benzin esetében literenként 1,5 cent, az elektromos energia esetében kWh-ként 0,1 cent emelkedésnek felel meg.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az Európai Unió további intézkedések nélkül nem fogja elérni az általa kitűzött célokat a megújuló energiaforrások termelése tekintetében. Az EGSZB üdvözli a biomasszával kapcsolatos cselekvési tervet és megállapítja, hogy az állam- és kormányfők tavaszi csúcstalálkozója a további köztes célok megfogalmazásával (2015-re mintegy 15 % megújuló energia és 8 % biogén üzemanyag) jelét adta annak, hogy a regeneratív energiahordozókkal kapcsolatban ambiciózus politikát kell alkalmazni. Az Európai Parlament határozata, amely 2020-ra a megújuló energiahordozókból történő termelés 25 %-os arányát tűzte ki célul, szintén arra utal, hogy az EU egyre inkább elköltezi magát az energiapolitika új orientációja mellett.

3.2 További akadályt jelent, hogy a megújuló energiahordozókhöz kapcsolódó technológiák – mint sok más innovatív technológia – gyakran még mindig kevés bizalmat kapnak a befektetőktől, az egyes kormányoktól és a fogyasztóktól. Ez a műszaki és gazdasági lehetőségekkel kapcsolatos ismeretek hiányából fakad. Az EGSZB úgy látja, hogy mind a felhasználóknál és fogyasztóknál, mind pedig a kutatásban és fejlesztésben jelentős a tájékoztatási és továbbképzési igény, amire a biomasszával kapcsolatos cselekvési tervnek részletesebben ki kellene térnie.

3.2.1 Az EGSZB egyben megállapítja, hogy az energiaágazatra gyakran jellemző vállalati koncentráció nem mindig felel meg az innovatív technológiák és eljárások lendületes bevezetésével kapcsolatos igénynek. Megjegyzi, hogy a jelenlegi vállalati struktúrákban nem érvényesülhetnek kellő mértékben az újító ötletek, amelyek gyakran inkább kis- és középvállalkozásokban születnek. Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy tegyen javaslatokat ennek megoldására.

3.3 A biomassza nagyobb arányú felhasználása nemcsak az EU energiaimporttól való függőségének lényeges csökkentését eredményezhetné, hanem komoly hozzájárulást is jelenthetne a lisszaboni stratégia és az éghajlatvédelem céljainak eléréséhez. A biomassza alkalmazása alapvetően kedvez a decentralizált struktúráknak, ezáltal a vidékfejlesztésnek is. Éppen az új tagállamokban – ahol jelentős a mezőgazdaságban dolgozók aránya – jelent a biomassza alkalmazása komoly lehetőséget a jövedelemforrások diverzifikálása és a munkahelyek biztosítása terén.

3.4 Az EGSZB megállapítja, hogy Európa a bioenergia-technológiák egyes területein jelenleg első helyen áll. Az EU gazdasága függ az új technológiák fejlesztésétől és exportjától. Innovatív eljárások és megújuló nyersanyagokból készült termékek teremtik meg az alapokat ahhoz, hogy a világkereskedelemben a jövőbeli technológiák területén vezető szerepet lehessen játszani. Ezért a megújuló nyersanyagok Európai Unión belüli gazdasági fejlődése szempontjából központi jelentőségűek a nyersanyagok fejlesztésének politikai keretfeltételei. A szükséges struktúrák kiépítéséhez olyan intézkedéseknek is társulniuk kellene, amelyek biztosítják a bioenergia-technológiák exportját a harmadik országok piacaira.

3.5 Az EGSZB elismeri a biomasszával kapcsolatos cselekvési terv végrehajtásának eredményeként mozgásba lendülő jelentős munkaerő-piaci potenciált. A 2003-as MITRE jelentés (*Monitoring and Modelling Initiative on the Targets for Renewable Energy*) szerint az EU megújuló energiákon alapuló ambiciózus nyersanyag-stratégiája esetén 2020-ig csak az EU-15-ök területén közel 2,5 millió új munkahely jöhet létre. Ennek kb. kétharmad része a biomassza területén várható. Emellett egyrészt új igény alakul ki a magasan képzett munkaerőre, főként a kutatás és fejlesztés terén. Ez kb. 400 000 főre tehető. Másrészt alacsonyabb végzettségű munkaerőre is szükség lesz. Az EGSZB kéri, hogy az Európai Bizottság vizsgálja felül az Európai Unión belüli munkaerő-piaci kilátásokat 2020-ig a biomassza-hasznosítás és a regeneratív energiahordozók ambiciózus fejlesztése fényében.

3.6 A beruházások és a szerkezetátalakítás elindítása érdekében az EGSZB számára elengedhetetlen a hosszú távú politikai célok kötelező kitűzése. A biomasszával kapcsolatos cselekvési tervből azonban hiányoznak ezek a célok. Ezért kérjük az Európai Bizottságot, hogy mielőbb állapítson meg konkrét célkitűzéseket a biomassza hasznosításával, illetve a megújuló energiaforrások alkalmazásával kapcsolatban. A legalább 2020-ig meghatározandó, kötelező érvényű európai céloknak a villamos energia, hőtermelés és közlekedés terén reálisnak, de nagyra törőnek kell lenniük. A végső energiafogyasztás terén a legalább 25 %-os arányt kötelező érvényű célként kell rögzíteni. Az Európában fellelhető biomasszapotenciál – mindenekelőtt a kísérő- és melléktermékek terén –, valamint a területgazdálkodási potenciál (az átalakult keresleti struktúrából adódó megváltozott felhasználás esetén) lehetővé teszi az imént vázolt fejlődést. Az EGSZB utal arra, hogy az USA az energiaellátó hálózatban valósítja meg hasonlóan ambíciózus céljait a biomassza hosszú távú felhasználásával kapcsolatban.

3.7 Az EGSZB támogatja a nyersanyagbázis (a szükséges mennyiségű biomassza) óvatos kitermelését a biomasszával kapcsolatos cselekvési terv megvalósítása érdekében; és úgy látja, hogy a tervezési időszakra egyik mezőgazdasági alapanyag sem jelent konkurenciát. Hosszú távon egyrészt a termelékenység növekedéséből és Európában az élelmiszerfogyasztás csökkenéséből kell kiindulni. Ugyanakkor Európában jelenleg a termőterület nagy részét az állattenyésztés foglalja le. Másrészt világszerte a termőterület csökkenése figyelhető meg. Tehát új, magasabb követelményeket kell támasztani a hatékonyabb feldolgozási és átalakítási technológiák fejlesztésével szemben. Az EGSZB ebben az összefüggésben bírálja az Európai Bizottság ún. kiegyensúlyozott megközelítését, főként a bioüzemanyagok nyersanyagbázisának nemzetközi biztosítása terén. Az olcsó importok veszélyeztethetik más világrészek tápláléktermékeit, egyben fékezhetik az európai technológiai fejlődést.

3.8 Az energiaigény és a biomasszabázis Európára jellemző sokféle formája ellenére az EGSZB elvárja, hogy a biomasszával kapcsolatos cselekvési terv kitérjen a **piaci bevezetési rendszerek** fejlesztésére. Például a megújuló energiaforrásokból (beleértve a biomasszát) előállított villamos energia termelésének támogatásánál a betáplálási vagy a prémiummodellek – mint például Németországban – bizonyultak a leghatékonyabbnak, mind a költséghatékonyság, mind a termelési hatékonyság tekintetében. Az Európai Bizottság a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energiával foglalkozó közleményében⁽³⁾ már utalt erre. Mindazonáltal a pénzügyi keretfeltételek önmagukban nem meghatározóak a megújuló energia elterjedése tekintetében. A sikeres fejlesztés garantálásához legalább négy paraméternek kell teljesülnie.

3.9 Ezek a feltételek a következők: hatékony pénzügyi ösztönzési modell, garantált és tisztességes hálózat-hozzáférési feltételek, átlátható adminisztratív eljárások és a közvélemény általi elfogadás. Csak akkor kerülhet sor jelentős növekedésre a megújuló energiaforrásokat felhasználó villamosenergia-termelés területén, ha ez a négy feltétel egyidejűleg teljesül. Az áram Európában az energiaszükséglet mintegy 20 %-át fedezi.

3.10 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság fent említett közleményének következtetését, miszerint jelenleg túl korai a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia támogatási modelljeinek teljes harmonizálása. Kéri azonban az Európai Bizottságot és a tagállamokat arra, hogy tegyék meg az előkészületeket a leghatékonyabb rendszeres elemek Európa-szerte történő bevezetéséhez.

3.11 Az Európai Bizottságot – a 2001/77⁽⁴⁾ számú irányelvnek megfelelően – kérjük, hogy a tagállamokban kísérje figyelemmel, szükség esetén pedig követelje meg a szóban forgó feltételek teljesülését.

3.12 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság vélekedését a biomasszával a 2001/77/EK irányelv megvalósulásában betöltött szerepével kapcsolatban. A cselekvési terv – többek között éppen a biomassza hasznosításának vonatkozásában – fontos fejlesztési perspektívaként ábrázolja a kapcsolatos energia-termelés kiépítését. Az EGSZB kéri, hogy az irányelvet igazítsák a kapcsolatos energiatermelésről szóló irányelvhez. Kiemelendő, hogy a következő két évtizedben Európában küszöbön álló nagy beruházások a régiókat leváltó erőművek építésének területén esélyt jelentenek a kapcsolatos energiatermelés kiterjesztésére. Ezáltal tudvalevően előnyben részesül a decentralizáltabb, fogyasztóközelű villamosenergia-termelés. Az EGSZB azonban hiányolja a biomasszával kapcsolatos cselekvési tervből annak tárgyalását, hogyan szavatolható a villamosenergia-termelők – köztük a biomasszát alkalmazók – megkülönböztetésmentes hozzáférése a hálózathoz.

3.13 Mivel Európában az energiaszükséglet 50 %-át **hőtermelés** teszi ki, és ennek – a komoly lehetőségek ellenére – jelenleg valószínűleg még 10 %-a sem származik biomasszából, az EGSZB határozottan üdvözli a cselekvési terv javaslatait. A fűtési rendszerekbe és az épületek kialakításába történő beruházások nagyon hosszú távúak és részint tőkeintenzívek is, ezért az EGSZB sürgeti a javasolt intézkedések mielőbbi bevezetését. A hőtermelés és hűtés területét jogilag szabályozó kezdeményezésre vonatkozó javaslatot ki kellene bővíteni olyan irányelvvé, amely a megújuló energiaforrások mindegyikéből előállított hő és hűtés termelését támogatja, tehát be kellene vonni a naphő- és geotermikus energiát is. Az Európai Bizottság által javasolt intézkedéseken túlmenően az irányelvnek tartalmaznia kellene kötelező érvényű, nemzeti szintű célok kitűzését is, amelyek figyelembe veszik a különböző természeti erőforrásokat és a már meglévő kapacitásokat.

3.14 Az EGSZB sajnálattal veszi tudomásul, hogy a hőtermelés területén alig van megbízható statisztika. Egy egész Európára kiterjedő, egységes rendszer, amely a hőfelhasználás nyomon követését szolgálja, az egész Unió számára az alkalmazott erőforrások jobb tervezhetőségét tenné lehetővé. Az EGSZB alátámasztja az Európai Bizottság véleményét a távfűtő-hálózatok jelentősége, kiépítése és biztosítása tekintetében a biomasszára mint tüzelőanyagra való átálláskor. Ezen a területen főként az új tagállamokban jelentős állományról kell gondoskodni.

⁽⁴⁾ A 2001. szeptember 27-i 2001/77/EK irányelv a belső villamosenergia-piacon a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia támogatásáról.

⁽³⁾ COM(2005) 627 final, 2005. december 7.

Mielőbb végre kellene hajtani az épületek energiahatékonyására vonatkozó irányelvet az összes tagállamban, és ösztönözni kellene az irányelv módosítását. Hatályát minden épületre, az 1 000 m² alattiakra is, ki kellene terjeszteni. Előnyben kellene részesíteni a biomasszán alapuló decentralizált energiarendszereket. Az EGSZB támogatja a cselekvési terv kijelentéseit új távhőrendszerek kialakítására – és a meglévők biztosítására – vonatkozóan úgy, hogy a hőtermelés terén, különösen az erőművekben biomassza felhasználására kerül sor.

3.15 Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottságnak a biomassza cselekvési tervben tett kijelentéseit a biomassza-felhasználásra vonatkozó érvényes és jövőbeni kibocsátási normákkal (és a finompor-irányelvvél) kapcsolatban. Mind a hő- és áramtermelésben, mind pedig a tüzelőanyagok terén ugyanazok a normák érvényesek.

4. Részletes megjegyzések

4.1 Az **üzemanyagok** az energiaszükségletnek mindössze 20 %-át teszik ki, viszont szinte kizárólag fosszilis eredetű importon alapulnak. Ezzel indokolható, hogy a biomasszával kapcsolatos cselekvési terv sok figyelmet fordít a területre. Az EGSZB megítélése szerint az Európai Bizottság idevágó cselekvéseit a biomasszával kapcsolatos cselekvési tervben túlságosan a gyors sikerre való törekvés jellemzi. A terv túl nagy jelentőséget tulajdonít a piacépes üzemanyagok behozatalának, és túl kevés mérelegeli az importtermékektől való újabb függőséget és az új energiatermelő országok ökológiai és társadalmi egyensúlyára gyakorolt hatásokat. Az EGSZB kéri, hogy az Európai Bizottság vizsgálja meg, a cselekvési terv kérdéses stratégiája nem lassítja-e a fenntartható európai megoldások fejlesztését.

4.2 A bioüzemanyagok területén az adócsökkentés, illetve az adómentesség bizonyult a leghatékonyabb támogató intézkedésnek. Kiemelendő, hogy ez az eszköz regionális viszonyokhoz igazított beruházásokat is lehetővé tett. A tagállamoknak továbbra is meg kell adni ezt a lehetőséget. A cselekvési terv megfogalmazásából ez nem derül ki.

4.2.1 A kutatás és fejlesztés, ezáltal az EU bioüzemanyag stratégiájának jövőbeni megvalósítása során a biomasszából előállított üzemanyagok (*bio to liquid*, BTL) mellett nagy jelentőséget kell tulajdonítani a szintetikus gáznak (*Substitute Natural Gas*, SNG – a biogáz hektáronkénti energiahozama ötszöröse az olajnövényekből nyert biodízel hozamának): nagy a termelékenység, fejlesztése előrehaladott, és a decentralizált SNG-berendezésekben alapvetően megteremti az üzemanyag, a villamos energia és a hő egyidejű előállításának lehetőségét.

4.3 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság azon törekvését, hogy a bioüzemanyagok piaci részesedésének kötelezően elérendő célját 2010-re 5,75 %-ban határozza meg. Örömmel veszi tudomásul, hogy az állam- és kormányfők 2006-os tavaszi csúcscrtekezlete köztes célként 2015-re 8 %-ot tűzött ki. Hiányolja azonban az érintett gazdasági szereplők, az Európai Bizottság és a tagállamok határozott elkötelezettségét annak érdekében, hogy a közlekedési rendszerek hatékonysága ugrászerűen megnövekedjen – pedig erre sürgősen szükség van. Az

EGSZB ezúton üdvözli a cselekvési terv javaslatait a bioüzemanyagok különböző jellegű diszkriminációjának megszüntetésére, valamint a szabványosításra.

4.4 A 7. kutatási keretprogramban jelentősen erősíteni kell a biomassza hasznosítását – többek között azzal a céllal, hogy a megújuló energiahordozók versenyképessé váljanak. Az EGSZB megállapítja, hogy Európa gazdasági fejlődése szempontjából döntő jelentőségű, hogy a kutatási politika terén paradigmaváltásra kerüljön sor a regeneratív erőforrások kutatása irányába. Az EGSZB ebben az összefüggésben a biomasszával kapcsolatos cselekvési programban is kötelezőbb érvényű kijelentéseket vár el. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a jelentős fejlődési elmaradások nem a biomassza rendelkezésre bocsátásában keresendők, hanem a piacépes termékek előállításához szükséges technológiák rendelkezésre állásában.

4.4.1 A biomassza alkalmazásának bevezetésekor is (beleértve az alapanyagként történő hasznosítást) gyakran ésszerű a lépésekben történő, kaszkádszerű hasznosítás. Alapvetően azonban a piaci árak és a termelési költségek döntenek a jövőbeni megítélésről. Így például általában ésszerűbb és célravezetőbb az alapanyagként a piacon értékesíthetetlen fát közvetlenül hő- vagy energiatermelésre használni ahelyett, hogy hosszadalmas, energiavesztéssel járó BTL-folyamatokon keresztül üzemanyaggá alakítanánk. Az EGSZB megítélése szerint a cselekvési tervben ezt a területet árnyaltabban kellene megközelíteni, nagyobb jelentőséget tulajdonítva ezáltal a biomasszából termelt hőnek is.

4.5 Az EGSZB elvárja, hogy a Tanács és az Európai Bizottság a strukturális alapokból származó eszközök tagállami odaítélése és elosztása során is kiemelten kezelje a megújuló energiával, és különösen a biomasszával összefüggő beruházások fejlesztését. Erre a célra az EU-tagállamokban a strukturális alapok eszközeinek meghatározott minimális arányát kellene rendelkezésre bocsátani. A jelenlegi tervezési időszak végére (azaz 2013-ra) a strukturális alapok eszközeinek aránya a tagállamok átlagát nézve el kell, hogy érje a 10 %-ot.

4.5.1 A 2. pillér, a „vidékfejlesztés” (EMVA) támogatását szolgáló eszközök elosztásakor a regeneratív energia az összességében kedvezőnek ítéendő stratégiai tervezetben említésre kerül. Éppen e szűkös eszközök és a vidéki területek potenciálja fényében kell biztosítani, hogy a tervezési időszak végén, azaz 2013-ban az erre a területre irányuló beruházásoknál is a tagállamokban átlagosan legalább 10 %-os arány érvényesüljön.

4.6 Az EGSZB hangsúlyozza a cselekvési tervnek a szétválasztás hatására vonatkozó kijelentéseit a megújuló nyersanyagok termelése tekintetében. Utal azonban a következő rövid távú kiigazítási lehetőségre is: már 2006 végén sor kerül az EU agrárreformjához kapcsolódó luxemburgi határozatokkal létrehozott energianövény-támogatás felülvizsgálatára, amely 1,5 millió hektárnyi földterületet érint, mértéke pedig hektáronként 45 euró. Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot: mérlegelje, hogy elegendő-e a támogatás mértéke. Az EGSZB túl bürokratikusnak tartja a jelenlegi kérelmezési eljárást, és sürgős

módosításokat javasol az ügyintézés vonatkozásában. Az energianövény-támogatás ugyanis jelenleg nem igényelhető azokban az újonnan csatlakozott országokban, amelyek az egyszerűsített KAP-eljárást választották (a tíz új tagállam közül nyolcban). Az EGSZB kéri, hogy a módosítás keretében 2006 végétől ezen országoknak is lehetősége legyen a területalapú támogatásokhoz való hozzáférésre. A támogatás mértékét illetően mérlegelni kellene egy további módosítás lehetőségét azon településekre vonatkozóan, amelyek az átalakulási folyamatok következtében nem kaptak kifizetési jogokat ⁽⁵⁾.

4.7 Az EGSZB javasolja, hogy az EU biomasszával kapcsolatos cselekvési terve irányozzon elő a tagállamokban kötelező érvényű nemzeti és regionális cselekvési terveket. Az európai országok és régiók sokfélesége alapján ez közelebb hozná a lehetőségek felismerését és az ennek megfelelő politika és adminisztráció kialakítását.

4.7.1 Az EGSZB hiányolja, hogy a cselekvési terv nem foglalkozik a tagállamokban és régiókban a biomassza-hasznosítás és a megújuló energia elterjedésével kapcsolatos lehetőségekkel, hiányosságokkal és akadályokkal. Támogatást jelenthethetnének a következők: kötelező figyelembevétel és rögzítés a regionális tervezésben, az adminisztrációs megkülönböztetések feltérképezése és megszüntetése, az ügyintézés egy helyre tömörítése a tervezési és építési szakaszban.

4.8 Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy úgy módosítsák a tagállamok forgalmi adóra vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról szóló hatodik irányelvet (77/388/EGK), hogy a tagállamok a megújuló energiaforrásokkal történő hőtermeléssel és hűtéssel összefüggő árukra és szolgáltatásokra csökkentett hozzáadottérték-adót alkalmazhassanak. Néhány tagállamban például jelenleg nem adóztatják meg a gáz- és olajégetőket, míg a regeneratív anyagokon alapuló fűtéssel kapcsolatos beruházások teljes mértékben adókötelesek.

4.9 Az EGSZB sürgősen szükségesnek tartja az európai energiapolitika kialakítását. A regeneratív energia piaci bevezetésére irányuló eszközökre nézve meg kell találni a nemzeti rendszerek versenyére épülő kiegyensúlyozott megközelítést, ugyanakkor a felismerhetően leghatékonyabb szabályok irányába történő dinamikus továbbfejlesztést is.

Brüsszel, 2006. május 17.

4.10 Az EGSZB szerint mielőbb tenni kell a biomassza-nyersanyagok származására vonatkozó tanúsítási rendszer kialakításáért. Csak így akadályozható meg a negatív öko- és klímamérleg. A következő követelményeket kell meghatározni ⁽⁶⁾:

- a megújuló nyersanyagok termesztése tekintetében a jó szakmai gyakorlat ugyanazon alapelvei érvényesüljenek, mint az élelmiszertermelés esetében;
- a területeknek a nem élelmiszer nyersanyagok termesztése után is alkalmasnak kell maradniuk az élelmiszertermelésre;
- a megújuló nyersanyagok termesztése már mezőgazdasági hasznosítású területeken és pihentetett területeken történjen. Ide tartoznak azok a területek is, amelyeket pl. az átalakulás következtében ideiglenesen nem művelnek meg. A termesztés nem vezethet a tartós legelők csökkenéséhez;
- a szállítás csökkentése céljából ösztönözni kell a regionális, illetve helyi felhasználásra történő termelést;
- biztosítani kell az ökológiai szempontból értékes területek védelmét és a természetvédelmi célok figyelembevételével kell folytatni a gazdálkodást;
- azokat a megújuló nyersanyagokat kell támogatni és termesztetni, amelyek jó ökomérleget mutatnak fel;
- különösen figyelni kell a tápanyagok körforgásának bezárására.

4.11 A biomassza és a biomasszából származó termékek nemzetközi kereskedelmében ezen túlmenően a következő pontokat kell bevonni a tanúsításba: a táplálékellátás szuverenitása (azaz a táplálékellátás előnyben részesítése az árunövény-termesztéssel szemben), a termelés társadalmi és ökológiai normái, az őserdőirtás elkerülése. Az EGSZB kéri, hogy az EU a WTO szabályozásaiba is építse bele ezeket a minősítéseket.

4.12 Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy a biomasszával kapcsolatos cselekvési terv keretében támogassa a megújuló energiával foglalkozó nemzetközi ügynökség (IRENA) létrehozását, és a biomasszával kapcsolatos cselekvési tervben fokozott figyelmet fordítson a nemzetközi alapanyag-gazdaság átláthatóságának kérdésére.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Anne-Marie SIGMUND

⁽⁵⁾ Vö. NAT/288, 3.2.4.2. pont

⁽⁶⁾ Vö. NAT/288, 3.7. pont